

Tadeusz Pieronek

"Kleines Wörterbuch des Kirchenrechts für Studium und Praxis", Horst Herrmann, Freiburg-Basel-Wien 1972 : [recenzja]

Collectanea Theologica 44/1, 240-241

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Najobszerniejszy dział tworzą artykuły teologiczne. Podobnie jak w tomach poprzednich dominują kwestie biblijne, które inicjuje ks. Michał Peter ciekawym studium o postaci Melchizedeka w egzegezie judaistycznej. O. Augustyn Jankowski OSB podejmuje próbę uściślenia zwrotu z listu do Hebrajczyków 9,14 „przez Ducha wiecznego”, a biblista młodszej generacji ks. Stanisław Wypych CM przedstawia rozwój biblijnej idei „nowego stworzenia” zaledwie zarysowaną w końcowych rozdziałach proroctwa Izajasza mówiących o „nowych niebiosach i nowej ziemi”.

Do namiętnie dziś dyskutowanej problematyki uroczystego i zwyczajnego nauczania papieża nawiązuje ks. Adam Kubiś. Bez wdawania się w głębsze dyskusje pragnie on w świetle obu soborów watykańskich nakreślić katolicką naukę o papieskim urzędzie nauczycielskim. Z inspiracji Soboru Watykańskiego II wyrosła nowa instytucja Rady Kapłańskiej. Bliższe jej omówienie od strony historycznej i dokrynalnej jest tematem artykułu ks. M. Kołodziejczyka.

Postulowana z różnych stron potrzeba odnowy teologii moralnej, a zwłaszcza nagląca potrzeba nowych ujęć, szczególnie na odcinku etyki seksualnej, ujawniła znaczne niedopracowanie wielu elementów i podstawowych pojęć dotychczasowych koncepcji. W związku z tym ks. bp Stanisław Smoleński postawił sobie za przedmiot swych rozważań uchwycenie stosunku oryginalnej koncepcji ks. kardynała Wojtyły wyrażonej terminem „normy personalistycznej” sformułowanej po raz pierwszy w książce *Miłość i odpowiedzialność* do obecnych tendencji doktrynalnych w katolickiej nauce o małżeństwie.

Skoro już jesteśmy przy zagadnieniach etycznych, warto zwrócić uwagę na ciekawy artykuł o Władysława Skrzydlewskiego OP, jasno przedstawiający cele małżeństwa. Zagadnienie to wyszło poza ramy rozważań czysto teoretycznych i stało się problemem jak najbardziej życiowym znajdując swój wyraz w konkretnych orzeczeniach Kościoła.

W części zawierającej prace historyczne mamy do odnotowania przede wszystkim artykuł Romana Zawadzkiego O. Z okazji przypadającej w bieżącym roku 500 rocznicy śmierci św. Jana z Kęt, patrona Polski i Uniwersytetu Krakowskiego, autor przygotowuje obszerną monografię. Zaprezentowany wycinek pracy nad jednym z rękopisów zachowanym w Bibliotece Jagiellońskiej już pozwolił autorowi podważyć panującą dotychczas nieuzasadnioną opinię o braku oryginalnego dorobku u świętego.

Interesującą, z historycznego punktu widzenia, pozycję stanowi wydanie życiorysu św. Makryny. Oprócz ciekawej sylwetki duchowej, siostry dwóch świętych Bazylego Wielkiego i Grzegorza z Nyssy, dziełko spisane ręką tego ostatniego, wzbogaca naszą wiedzę o cenne informacje dotyczące pierwszych szczytków zakonów żeńskich.

„Nie było jeszcze — pisze w przedmowie ks. A. Bober SJ — żadnych reguł, żadnych ślubów, nie było określonych form organizacyjnych... Tak więc spontanicznie, niejako, powstawała pierwsza w chrześcijaństwie wspólnota o cechach noszących znamiona społeczności zakonnej”.

Należy podkreślić staranne przygotowanie całości pod względem graficznym, czym korzystnie odbija od podobnych periodyków, oraz streszczenia obcojęzyczne co znacznie podnosi wartość pisma.

Ks. Hieronim Fokciński SJ, Rzym

Horst HERRMANN, *Kleines Wörterbuch des Kirchenrechts für Studium und Praxis*, Freiburg-Basel-Wien 1972, Verlag Herder, s. 138.

W herderowskiej serii podręcznych słowników, przeznaczonych dla studentów, obok biblijnego, teologicznego i filozoficznego, ukazał się słownik prawa kanonicznego.

Autor Horst Herrmann, profesor Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Münster, znany ze swej doskonałej pracy habilitacyjnej pt. *Die Stellung unehelicher Kinder nach kanonischen Recht* (Amsterdam 1971) oraz studium pt. *Der priesterliche Dienst* (Freiburg 1971)¹, wykazuje jeszcze raz swą znajomość prawa kanonicznego i wycucie potrzeby udostępnienia jego podstawowych pojęć uczącej się młodzieży akademickiej.

Wartość tej publikacji trzeba oceniać zgodnie z założeniami, jakie jej stawia autor. Jest to publikacja przeznaczona przede wszystkim dla studentów i nie rości sobie pretensji do przedstawienia czytelnikowi całości zagadnień prawa kanonicznego, chociażby w formie encyklopedycznej.

W około 400 hasłach autor przedstawia zasadnicze pojęcia prawa kanonicznego, nie tylko znajdujące się w Kodeksie Prawa Kanonicznego, ale także w prawie posoborowym. Zastosowanie prostych odsyłaczy w poszczególnych hasłach słownika łatwo pozwala czytelnikowi na poszerzenie wiadomości z prawa kanonicznego, ściśle łączących się z omawianym w hasle tematem.

Pewne zastrzeżenia może jedynie budzić wybór źródeł ustawodawstwa kościelnego cytowanych przez autora. To prawda, że charakter słownika nie wymaga szczegółowego wskazywania źródeł prawnych, ale też posługiwanie się w tej mierze prawie wyłącznie Kodeksem Prawa Kanonicznego, wydaje się niewystarczające.

W dobie zmieniającego się ustawodawstwa kościelnego, kiedy kodeks przestał być najważniejszym źródłem w stosunku do wielu instytucji aktualnego prawa, odwołanie się do podstawowych dokumentów prawodawstwa posoborowego narzuca się jako konieczność, tym bardziej, że można to było zrobić dość łatwo przy pomocy czytelnych i odpowiednio dobranych skrótów. Uczyniłoby to ze słownika jeszcze bardziej wartościową pomoc naukową dla początkujących, pozwalającą odszukać najnowsze ustawodawstwo kościelne w ramach omawianego hasła. Brak ten nie odbiera oczywiście słownikowi jego wartości ale domaga się od czytelnika większej wiary w solidność pracy autora.

Na marginesie niniejszej recenzji warto wyrazić życzenie, by i kanonistyka polska mogła się zdołać w najbliższej przyszłości, na opracowanie podobnego słownika prawa kanonicznego, którego przydatność nie ulega wątpliwości.

Ks. Tadeusz Pieronek, Warszawa-Kraków

Maurice BELLET, *Le déplacement de la religion. Recherche sur la region réelle de la foi chrétienne*, Paris 1972, Editions Desclée de Brouwer, s. 256.

Książki tego autora wykształconego na heglowskiej dialektyce, nie są łatwe w czytaniu. Jest on profesorem teologii na Institut Catholique w Paryżu, a dał się już poznać z szeregu publikacji omawiających wiarę i chrześcijaństwo w świecie dzisiejszym.

W niniejszej pracy zajmuje się miejscem, jakie dotąd zajmowała wiara, studiuje zachodzące w tym względzie zmiany oraz kreśli perspektywy na przyszłość. Dotychczas wiara była zamknięta we własnym kręgu jako pewna całość, dynamiczna wprawdzie, ale istniejąca obok świata, chociaż chciała ten świat przemienić. Współczesna sekularyzacja, jako wynik wielorakich przemian, sprawia, że tradycyjne powiązania wiary ze światem, poprzez dawne instytucje oraz struktury społeczne, uległy dezintegracji i nawet zerwaniu. W tym rejonie, w którym operowała dotąd wiara, szerzy się sceptycyzm, kryzys rozumu, dwuznaczność, erotyzm. Kult psychologii i psychoanalizy prowadzi do relatywizacji chrześcijańskich przekonań, a z drugiej strony obserwujemy zjawisko usztywnienia przekonań niektórych chrześcijan, broniących się w zamkniętej

¹ Por. *Collectanea Theologica* 43(1973) z. 1, 220-221.